

Samhälle, kultur och identitet

**Examensarbete i fördjupningsämnet
Samhällsorientering och lärande
15 högskolepoäng, avancerad nivå**

**Utmaningar och behov av anpassningar för
andraspråkselever inom
samhällsorienterande ämnen – en kvalitativ
studie**

*Challenges and Needs for Adaptations for Second Language Learners
in Social Subjects – a qualitative study*

Emina Hadzajlic
Zerina Salihovic

Förord

Vi är två lärarstudenter vid namn Emina Hadzajlic och Zerina Salihovic som läser programmet Grundskollärare F-3 på Malmö Universitet. Vi har valt samhällsorienterande ämnen som inriktning. Utifrån vår utbildningsinriktning och baserat på vår erfarenhet av den verksamhetsförlagda undervisningen, men även våra jobberfarenheter har vi tagit ett gemensamt beslut att undersöka vilka utmaningar lärare möter och vilka anpassningar som krävs i undervisningen för andraspråks elever. Arbetet har genomförts på ett sätt där båda författarna har varit lika delaktiga i planeringen och utförandet av studien. Vi arbetade tillsammans vilket resulterade i att vi kunde stötta och motivera varandra under arbetets gång. Dessutom främjas äktheten och kvaliteten på våra studier genom ett gemensamt ansvarstagande och engagemang.

Vi vill även tacka och uttrycka vår uppskattning gentemot vår handledare, Erik Alvstad där stöd, motivation och vägledning har funnits genom hela arbetet. Vi vill dessutom tacka alla yrkesverksamma lärare som har varit delaktiga i studien, med hjälp av deras svar har vi kunnat besvara våra frågeställningar i examensarbetet.

Abstrakt

Denna studie fokuserar på lärarens anpassningar och vilka utmaningar de möter i sin undervisning med andraspråkselever i SO-undervisningen. Syftet med studien är att skapa förståelse och undersöka lärarnas perspektiv på arbetsmetoder för att främja andraspråkselever inom de samhällsorienterande ämnena. Studien grundar sig på olika teoretiska perspektiv som bland annat sociokulturell teori, stöttning och transspråkande. Studien har påvisat att språket har en väsentlig roll i undervisningen, och varje ämne har språkliga utmaningar som eleverna måste behärska för att nå sina kunskapskrav inom samtliga ämnen.

De största utmaningar som uppstår i en SO-undervisning med andraspråkselever är ämnesspecifika begrepp och innehåll. Detta leder till att lärare behöver arbeta med anpassningar för att möta andraspråkselevens behov. Genom detta stärks elevernas självkänsla vilket främjar deras utveckling. Därutöver är det viktigt att läraren integrerar elevernas erfarenhet och bakgrund i undervisningen. Detta kan åstadkommas genom att läraren skapar en positiv lärandemiljö som främjar inkludering. Efter slutförandet av denna studie strävar vi efter att kunna ge lärare en fördjupad förståelse som leder till reflektion kring hur de kan möta utmaningar i undervisningen, men även hur de kan anpassa sin undervisning för att tillgodose elevernas behov.

Nyckelord: andraspråkselever, anpassningar, So-ämne, So-undervisning, språkutveckling, transspråk, stöttning, utmaningar, arbetsmetoder, sociokulturella perspektivet.

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
2. Syfte & frågeställning	7
2.1 Syfte	7
2.2 Frågeställningar	7
3. Teoretiska perspektiv	8
3.1 Sociokulturella teorin	8
3.2 Stöttning	10
3.3 Transspråk	11
4. Tidigare forskning	13
4.1 Utmaningar och strategier för andraspråkselever inom samhällsorienterande ämnen	13
4.2 Stödstrukturer för andraspråkselever i samhällsorienterande ämnen	14
4.3 Vikten av att bygga på tidigare erfarenheter och kunskaper inom samhällsorienterande ämnen	15
4.4 Transspråkande undervisning	16
5. Metod och material	19
5.1 Intervjumetod	19
5.2 Urval	20
5.3 Genomförande av intervjuer	21
5.3.1 Sammanställd tabell	22
5.3.2 Sammanställning av deltagande lärare	22
5.4 Forskningsetiska principer	24
5.5 Studiens tillförlighet	24
6. Resultat och analys	26
6.1 Arbetsmetoder för andraspråkselever	26
6.2 Utmaningar och hinder läraren stöter på i SO-undervisningen hos andraspråkselever	29
6.3 Sammanfattning av resultat	32
7. Diskussion och slutsats	33
7.1 Vilka utmaningar upplever SO-lärare att det finns för andraspråkselever inom de samhällsorienterande ämnen?	33
7.2 På vilket sätt förklarar läraren hur de anpassar undervisningen inom samhällsorienterande ämnen för andraspråkselever?	34

7.3 Slutsats	36
7.4 Vidare forskning	37
Referenser	38
Bilagor	41
Intervjufrågor	41
Samtyckesblankett	42

1. Inledning

Vår studie fokuserar på lärarens erfarenheter av hur de anpassar SO-undervisningen för andraspråkselever. I Sverige har mångfalden av kulturer ökat, vilket leder till att en ökande andel elever i skolorna talar flera olika språk. Detta handlar om att eleverna i skolorna kommer från olika språkliga bakgrunder och kulturella sammanhang, vilket kräver att undervisningen anpassas efter behov för att främja elevernas lärande (Skolverket, 2012, s.7). Under vår verksamhetsförlagda utbildning uppmärksammade vi att andraspråkselever stötte på hinder i samhällsorienterande ämnen som påverkade möjligheterna att uppnå målen i ämnena. Detta väckte vår uppmärksamhet kring vilka utmaningar och anpassningar lärare tillämpar för att stödja dessa elever i ämnet.

I läroplanen (2022, s.173) för samhällsorienterande ämnen krävs det att eleverna ska argumentera samt resonera kring begrepp, vilket kan bli en utmaning för andraspråkselever. På grund av språksvårigheterna besitter inte eleverna rätt kunskaper för ämnesinnehållet och ämnesbegrepp. Eleverna förväntas även att kunna delta i diskussioner i olika samhällsorienterande ämnen och detta kan vara utmanande för elever med språkliga svårigheter. Därför måste lärare inom samhällsorienterande ämnen anpassa sin undervisning för att tillgodose elevernas behov som främjar deras lärande. Detta är även något som Hajer (2015, s.12) hävdar i sin forskning att lärare bör anpassa sin undervisning för elever med svenska som andraspråk genom att ta hänsyn till deras intresse, erfarenheter och tidigare kunskaper. Det innebär att lärare måste integrera elevernas modersmål i undervisningsmetodiken för att stödja andraspråkselever, vilket kan öka deras engagemang men även leda till utveckling av deras språkförmåga. Kravet på språkkunskaper är högst ställt i skolan och det är den främsta utmaningen som uppstår för andraspråkselever. Därför är det viktigt att lärare använder sig av olika arbetsmetoder för att stödja elevernas språkutveckling (Hajer & Meestringa 2014, s.10).

Denna studie kommer att undersöka hur lärare anpassar sin SO-undervisning för andraspråkselever och vilka arbetsmetoder de använder sig av när utmaningar uppstår i klassrummet. Det har genomförts intervjuer med både lärare och SVA-lärare för att kunna besvara studiens frågeställningar.

2. Syfte & frågeställningar

2.1 Syfte

Syftet med denna undersökning är att få en förståelse för hur lärare hanterar utmaningar de möts av samt vilka anpassningar de tillämpar i SO-ämnena för andraspråkselever inom årskurs 1–3. Vår avsikt för detta arbete är att få en inblick men även granska lärarnas syn på metoder för att främja andraspråkselever inom de samhällsorienterande ämnena. Med hjälp av en kvalitativ intervju med erfarna lärare som undervisar i årskurs 1–3 i de samhällsorienterande ämnena ska denna studie bidra till blivande SO-lärare genom ökad förståelse och kunskap.

2.2 Frågeställningar

- Vilka utmaningar upplever SO-lärare att det finns för andraspråkselever i de samhällsorienterande ämnena?
- På vilket sätt arbetar lärare med att anpassa undervisningen inom samhällsorienterande ämnen för andraspråkselever?

3. Teoretiska perspektiv

I detta avsnitt lyfts tre relevanta teorier som behandlar lärarens anpassningar och utmaningar för andraspråkselever inom samhällsorienterande ämnen. Teorierna berör *transspråkighet* som är relevant för andraspråkselever, då de använder sig av olika språkliga resurser för att fördjupa sina kunskaper inom ämnet. En annan teoretisk utgångspunkt som undersöks i studien är den *sociokulturella teorin* som betonar vikten av interaktion och samspel med andra elever för att främja andraspråkselevs språk- och kunskapsutveckling. Därutöver utforskas även begreppet *stöttning* där det bland annat lyfts hur viktigt det är att vägleda andraspråkselever inom samhällsorienterande ämnen med hjälp av stöttning.

3.1 Sociokulturella teorin

Den sociokulturella teorin är en central del av lärarutbildningen och tillämpas aktivt inom skolverksamheten. Teorin har sina rötter från Vygotskijs arbeten där han betonade att lärande sker genom interaktion med andra människor, exempelvis under sociala aktiviteter där eleverna arbetar med varandra. I ett klassrum finns elever med varierande kunskapsnivåer och erfarenheter inom olika ämnen. Enligt Vygotskij är det genom att integrera elevernas befintliga kunskaper och erfarenheter som de både kan utveckla och förvärva ny kunskap (Gibbons, 2010, s. 24). Vidare förklarar Vygotskij hur eleverna kan utöka sin proximala utvecklingszon genom att stötta varandra, speciellt under en gemensam aktivitet som till exempel under en SO-lektion. Om en andraspråkselev hade arbetat med en uppgift ensam hade risken varit större att eleven inte klarar uppgiften i relation till om eleven hade fått stöttning av andra elever. Under en gemensam aktivitet, så som en SO-lektion hade eleven genom stöttning lyckats lösa uppgiften samt utvecklat sina kunskaper och färdigheter (Gibbons, 2010, s. 28–29).

Inom den sociokulturella teorin framhävs hur språket är människans främsta verktyg för att kunna utveckla både kunskaper och språkfärdigheter. Detta är ett ämne som även Hajer (2015) har utforskat och förespråkat. Hon betonar vikten av att eleverna ska ges en möjlighet att delta inom olika aktiviteter där språket spelar en betydande roll och detta är särskilt viktigt för andraspråkselever. Vidare förklarar Hajer (2015) att eleverna genom dessa aktiviteter ges chansen att utveckla sina språkkunskaper samt sin förståelse för ämnet. Det är viktigt att

eleverna förstår ämnesspråket för att eleverna ska kunna ta till sig av ny information men även delta i diskussioner och dela sina tankar om ämnet (Hajer, 2015, s. 8).

Inom de samhällsorienterande ämnena kan språket vara svårt att förstå, särskilt för andraspråks elever. Därför menar Hajer att det är viktigt att eleverna stärker sina färdigheter inom samhällsorienterande ämnen och använder sig av aktiviteter där språket spelar en central roll. Detta eftersom eleverna kan utveckla ämnesspråket som innebär att de får en djupare förståelse och blir mer engagerade (Hajer, 2015, s.8).

Både Vygotskij och Hajer betonar att språket är människans främsta verktyg och därför bör eleverna samspela med andra elever för att vidareutveckla sig kunskapsmässigt (Gibbons, 2010, s. 24; Hajer, 2015, s.8). Därför är det viktigt att läraren ska ha en klar insikt var eleverna befinner sig i sin kunskapsutveckling inom de olika ämnena för att kunna utforma en välstrukturerad och meningsfull undervisning. Ett sätt att göra detta som Simola (2019) tar upp, är att läraren bör organisera eleverna i grupper baserade på individuella kunskapsnivåer. Detta kan innebära att de som presterar på hög nivå placerar sig i en grupp, medan andra grupper kan bestå av en blandning av elever med olika kunskapsnivåer (Simola, 2019, s.38–39). För eleverna kan detta bidra till en framgång då eleverna kan dra nytta av varandras erfarenheter och stödja varandras utveckling. Det skapas ett interaktivt samspel mellan eleverna där de tillsammans måste arbeta och dela med sig av sina kunskaper, lära sig av varandra och utvecklas gemensamt. Detta i sin tur leder till att eleverna får en djupare förståelse för ämnet och bidrar till att eleverna når sin fulla potential. På så vis skapar en lärare både en inkluderande och differentierad undervisningsmiljö som möter varje elevs unika behov och främjar deras lärande på bästa möjliga sätt (Simola, 2019, s.40).

Den sociokulturella teorin är central för denna studie som undersöker hur lärare anpassar sin undervisning inom samhällsorienterande ämnen för andraspråks elever. Genom att analysera svaren från intervjuerna med lärarna som besitter erfarenhet och kunskap kommer fokus bland annat att vara på deras användning av sociala interaktioner i klassrummet samt deras metoder för att stödja språk- och kunskapsutveckling hos eleverna. Genom att tillämpa den sociokulturella teorin fördjupas förståelsen för hur dessa lärare skapar en lärandemiljö som främjar elevernas språkutveckling samtidigt som de arbetar med att förmedla samhällsorienterad kunskap.

3.2 Stöttning

Inom det sociokulturella perspektivet är begreppet stöttning centralt när det handlar om att stödja andraspråkselever i deras språk- och kunskapsutveckling (Gibbons, 2012, s.29).

Gibbons (2010) definierar stöttning som en process som syftar till att skapa en miljö där eleverna kan ta steg mot självständighet och kunskapsutveckling. Genom att erbjuda rätt nivå av stöttning kan lärare hjälpa eleverna att övervinna utmaningar och utveckla både sina språkfärdigheter och sina ämneskunskaper på ett mer effektivt sätt (Gibbons, 2010, s.29).

Däremot handlar inte stöttning om att enbart hjälpa eleven i stunden, utan det handlar om att läraren vägleder eleven till att utveckla sina färdigheter, förståelse för begrepp och självständighet (Gibbons, 2010, s.29).

Som tidigare nämnts, när elever samarbetar med varandra innebär det att de delar och integrerar sina befintliga kunskaper och erfarenheter. Genom att eleverna samarbetar med varandra skapar det möjlighet att både vidareutveckla sina tidigare kunskaper och erfarenheter samtidigt som de tar till sig nya. Detta innebär att eleverna med hjälp av stöttning av varandra kan successivt klara svårare uppgifter (Simola, 2019, s.23). Vygotskij anser att läraren bör anpassa sin undervisning till elevernas nuvarande förståelsenivå. Detta innebär att läraren ska vara medveten om var eleverna befinner sig i sin inlärningsprocess för att kunna hjälpa och ge stöd. Samtidigt bör läraren ha höga förväntningar på elevernas förmåga att nå sina mål. Genom att kombinera anpassning och höga förväntningar kan läraren skapa en stimulerande och utmanande undervisningsmiljö som främjar elevernas inläring och utveckling (Gibbons, 2010, s.31).

Sellgren (2011) nämner hur samarbete med andra elever kan vara en fördel för andraspråkselever. Detta beror på att det ger dem möjligheten att både utveckla sina språk-och kunskapsfärdigheter inom samhällsorienterande ämnen (Sellgren, 2011, s.10). Gibbons (2010) hävdar därför att läraren bör vara uppmärksam på de behov andraspråkselever har för att kunna erbjuda de rätt stöttning som är anpassad för att vidareutveckla deras språkfärdigheter samt för att engagera de i ämnet.

Om läraren tillhandhåller strukturerat stöd och vägledning kan det underlätta för andraspråkselever för att både förstå och tolka ämnesinnehållet, samt bli mer aktiva i klassrummet (Gibbons, 2010, s.40). Andraspråkselever behöver bli utmanade genom att våga testa sig fram och lösa uppgiften på egen hand. Det är gynnsamt för andraspråkselever om

läraren kan stötta de genom att återberätta vad uppgiften går ut på och påbörja den, eftersom det ger eleverna en ökad möjlighet att våga utforska uppgifterna själva samtidigt som de utvecklar sina språkfärdigheter (Sellgren, 2011, s.10). Vidare belyses det hur viktigt det är för andraspråkselever att få återkoppling på sin uppgift, eftersom det ger de både bekräftelse och förståelse på vad de kan och inte kan (Sellgren, 2011, s.23). Andraspråkselever kan behärska ämnesspråket gradvis genom att läraren introducerar mer utmanade uppgifter och planerar undervisningen med exempelvis visuellt stöd eller anpassningar. Detta bidrar till elevernas förståelse för ämnet och tar hänsyn till deras språknivåer, hävdar Gibbons (2010, s.29).

I sammanställningen av studien används begreppet stöttning som ett teoretiskt redskap eftersom det är ett begrepp som frekvent dyker upp bland de intervjuade lärarna. Det är även relevant för frågeställningen som fokuserar på hur lärare anpassar sin undervisning i samhällsorienterande ämnen för andraspråkselever med hjälp av just stöttning.

3.3 Transspråk

Paulsrud et al. (2018) beskriver begreppet transspråk (translanguaging) som en framstående pedagogisk strategi för att stödja andraspråkselevs språkutveckling. Denna metod uppmuntrar lärare att se elevernas modersmål som en värdefull resurs för inläring och kommunikation. Genom att integrera modersmålet i undervisningen erkänns elevernas språkliga och kulturella bakgrund på ett positivt sätt. Det skapar en inkluderande miljö där eleverna känner sig sedda och värderade för sin språkliga mångfald. Därigenom bidrar transspråkande metoden till att skapa en mer gynnsam inlärningsmiljö för andraspråkselever och främjar deras språkliga självförtroende och deltagande i klassrummet (Paulsrud et al. 2019, s.11–13, s.31). Genom att värdera elevernas modersmål på samma sätt som det svenska språket skapas en mer gynnsam inlärningsmiljö (Svensson, 2020, s.40). Därför är det viktigt att en lärare tar till sig av elevernas tidigare erfarenheter men även kunskaper och betraktar de som en tillgång, då läraren kan integrera dem i sin undervisning. Det finns omfattande forskningsstudier som tydligt visar hur transspråkande är stödjande för elevernas kunskapsutveckling, vilket i sin tur innebär att det bör integreras inom SO-undervisning, eftersom det kan vara avgörande för elevernas kunskapsutveckling. Ganuza och Hedman (2017) belyser genom att låta eleverna använda sitt modersmål i klassrummet blir de bekväma med att uttrycka sina tankar samtidigt som deras förståelse för ämnesinnehållet ökar. Genom

transspråkande tillåts andraspråkselever att knyta samman sina tidigare erfarenheter och kunskaper på ett meningsfullt sätt, vilket leder till en fördjupas förståelse för både språk och ämnen (Ganuza & Hedman, 2017, s.26). Vidare förklarar Dong (2017) vikten av att lyfta fram elevernas förkunskaper inom samhällsorienterade ämnen på deras modersmål. Detta är betydelsefullt eftersom om en elev inte förstår ett begrepp under en SO-undervisning kan de alltid använda sitt modersmål som stöd. Genom att tillåta och stödja användning av modersmålet i undervisningen får eleverna möjligheten att fördjupa och förankra sin kunskap på ett djupare och mer meningsfullt sätt (Dong, 2017, s.145–147). Transspråkande är en betydelsefull metod för andraspråkselever då den tar vara på deras tidigare språkkunskaper. Genom denna metod kan lärare hjälpa eleven att vidareutveckla sina språkkunskaper och ämneskunskaper. När eleverna tillåts att använda sitt modersmål som ett verktyg blir det lättare för eleverna att förstå ämnesinnehållet. Utifrån uppsatta frågeställningar är begreppet transspråk fördelaktigt att utgå ifrån i studien, eftersom det hjälper oss att undersöka hur lärarna anpassar sin undervisning till andraspråkselever inom de samhällsorienterade ämnena.

4. Tidigare forskning

I följande avsnitt presenteras forskning av att anpassa undervisningen för att möta behoven hos andraspråkselever inom samhällsorienterande ämnen. Vidare belyses olika strategier och utmaningar för att skapa en inkluderande och berikande lärandemiljö för andraspråkselever.

4.1 Utmaningar och strategier för andraspråkselever inom samhällsorienterande ämnen

Mångfalden i Sverige har ökat betydligt, vilket avspeglas i en ökning av andraspråkselever i skolan. Denna förändring innebär att dessa elever ställs inför en rad utmaningar i skolundervisningen. Detta är en aspekt som MacLeod och Glaspey (2022), nämner i sin artikel ”Dynamic assessment of multilingual childrens’ world learning”, där de framhäver hur andraspråkselever möter betydande hinder i skolan på grund av språkbarriärer. Detta påverkar i sin tur deras förmåga att ta sig till ämnesinnehållet (MacLeod och Glaspey, 2022, s.4). Liknande observationer lyfts även av Wedin i hennes forskningsstudie ”Monologen som en resurs i klassrummet” från 2008. Wedin betonar de utmaningar som andraspråkselever möter inom de samhällsorienterande ämnena. Hon anser att dessa hinder som förekommer leder till en längre process för andraspråkselever att behärska ämnesspråket i jämförelse med förstaspråkselever (Wedin, 2008, s.1–2). För att kunna stödja dessa elever behöver lärare använda olika strategier för att hantera språkliga svårigheter, detta för att de samhällsorienterande ämnena har ett svårt ämnesspråk som andraspråkselever har svårt att behärska. Genom att tillämpa dessa strategier ges andraspråkselever möjligheten att utveckla sin språkförmåga, vilket i sin tur främjar förståelsen för ämnesinnehållet (Weisman och Hansen, 2007, s.47; Wedin, 2011, s.6).

I handboken Språkinriktad undervisning från 2014 lyfter Hajer och Meestringa fram vikten av att läraren måste vara medvetna om de utmaningar som andraspråkselever kan stöta på inom de samhällsorienterande ämnena. De markerar även att språket inom de samhällsorienterande ämnen kan det vara svårt att behärska eftersom både ämnesinnehållet och ämnesbegreppen kan vara komplexa. Därför är det av central betydelse att under lågstadiet lägga en solid grund till andraspråkselevens språkutveckling, vilket möjliggör fortsatt framsteg under senare år. För att effektivt stödja dessa elever är det nödvändigt att läraren besitter grundläggande kunskaper

inom flerspråkighet (Hajer & Meestringa, 2014, s.14–16).

Att effektivt ge stöd till andraspråkselever kräver mer än bara ämnesrelaterad erfarenhet, eftersom undervisningen kan möta olika hinder och utmaningar. Således bör lärare vara anpassningsbara för att ge lämpligt stöd för att kunna undervisa för andraspråkselever. Det kan innebära att lärare stöter på olika variationer av språkliga och kulturella bakgrunder som i det fallet kräver anpassning. Genom att vara anpassningsbar innebär det att läraren utformar sin undervisning utifrån elevernas individuella behov och lärandestilar. Det kan vara till en stor fördel att läraren använder sig av olika strategier så som visuella hjälpmedel, digitala verktyg samt grupparbeten för att kunna möta elevernas varierande inlärningsbehov. Detta kan inkludera att tillhandhålla olika läromedel samt anpassa undervisningen för att skapa en gynnsam lärmiljö för samtliga elever (Wedin, 2008, s.181–182; Wedin, 2011, s.8).

Sammanfattningsvis är en mycket gynnsam strategi för att stödja andraspråkselever att integrera användningen av deras modersmål i undervisningen. Genom att inkludera modersmålet på detta sätt skapas en mer inkluderande och effektiv lärandemiljö för eleverna. Detta kan vara fördelaktigt för både läraren och eleverna eftersom det underlättar inläringen och förståelsen. Elever med ett annat modersmål än det svenska har vanligtvis förkunskaper på sitt modersmål. Dessa förkunskaper kan användas som hjälpmedel av lärare inom samhällsorienterande ämnen för att hjälpa eleverna att uttrycka sig och förstå ämnesinnehållet mer effektivt. Som tidigare nämnt innefattar de samhällsorienterande ämnen flertal begrepp som kan vara svåra för andraspråkselever att förstå, därav kan modersmålet användas som hjälpmedel till att förstå samt lära sig nya begrepp. Inkluderingen av modersmålet på detta sätt skapar en framgångsrik undervisning och strategi för lärare (Cummins, 1976 i; Hägerdal, 2020, s.303).

4.2 Stödstrukturer för andraspråkselever i samhällsorienterande ämnen

Mary Schleppegrell och Mariana Achugar (2003) nämner i sin artikel ” Learning language and learning history: a functional linguistics approach” hur språket spelar en avgörande roll för elevernas förmåga att förstå och lära sig ämnen som till exempel historia. De framhåller att andraspråkselever kan uppnå en djupare förståelse av ämnet när de engagerar sig i

språkliga aktiviteter som är relevanta för ämnesinnehållet. I samhällsorienterande ämnen förekommer det svåra begrepp som kan vara utmanande för andraspråkselever att förstå. Schleppegrell och Achuga (2003) nämner en arbetsmetod som involverar att integrera ämnesspråket i undervisningen och olika övningar för att underlätta elevernas förståelse och inläring. Detta är något som stödjer deras språkutveckling och ämneskunskap (Schleppegrell & Achuga, 2003, s. 21). Denna arbetsmetod kallas för funktionell lingvistik som innebär att SO-lärare analyserar olika texter för att upptäcka språkliga mönster. Denna arbetsmetod används som hjälpmedel för att stödja andraspråkselever genom att skapa en bättre förståelse för ämnesspråket (Schleppegrell & Achuga, 2003, s. 23).

Ytterligare en viktig sak för att andraspråkselever ska känna sig trygga och bekväma i klassrummet vid undervisning inom samhällsorienterande ämnen är att läraren skapar en inkluderande och stödjande klassmiljö. Detta för att det finns skillnader bland andraspråkselever och förstaspråkselever vad gäller hur de behärskar ämnesspråket, vilket Grønning (2006) belyser i sin avhandling ”Språk, interaktion och lärande i mångfaldens skola”. För att kunna skapa en inkluderad undervisning måste läraren vara medveten om ämnesspråket och kunna identifiera svårigheter som kan uppstå för andraspråkselever att förstå (Grønning, 2006, s. 7–8). Därav måste lärarna se till att integrera någon form av stödstruktur för att hjälpa eleverna att förstå och använda ämnesspråket på ett mer effektivt sätt, samt känna sig inkluderande i undervisningen. Det är upp till läraren att skapa en positiv och givande lärandemiljö för alla elever oavsett deras språkliga och kulturella bakgrunder. Genom att läraren skapar ett bekvämt och öppet klassrum kan det bidra till att eleverna känner sig välkomna och inkluderande, vilket i sin tur stödjer deras lärande och utveckling på alla områden (Grønning, 2006, s. 10–11).

4.3 Vikten av att bygga på tidigare erfarenheter och kunskaper inom samhällsorienterande ämnen

Forskaren Yu Ren Dong (2017) belyser i sin artikel ”Tapping into English language learners’ (ELLs’) prior knowledge in social studies” hur lärare betraktar elevernas tidigare erfarenheter och förmåga tidigt i utbildningen. När lärare använder sig av elevernas tidigare kunskaper och färdigheter inom samhällsorienterande ämnen innebär det att undervisningen kan bli mer

meningsfull för andraspråkselever samt att det blir mer engagerade. När en undervisning är baserad på elevernas tidigare kunskaper kan de hjälpa till att vidareutveckla deras kunskaper inom ämnet ännu mer på ett effektivt sätt (Dong, 2017, s. 148). Genom att bygga vidare på elevernas tidigare kunskaper kan läraren göra sina undervisningar mer tillgängliga och meningsfulla för eleverna (Dong, 2017, s. 150). Detta lyfte även Gessener (2017) upp i sin artikel ”Teaching civic education in a migration global community: How can students with a migration background contribute to didactics and civic education theory?” Hon menar på att om läraren anpassar sin undervisning till elevernas tidigare bakgrund och erfarenheter, kommer de att bli mer engagerade och bidra till med under undervisningen. Andraspråkseleverna känner sig mer inkluderande när de behärskar ämnesinnehållet och blir mer motiverade till att bidra till olika diskussioner (Gessener, 2017, s. 47).

Andraspråkselever står ofta inför utmaningar inom samhällsorienterande ämnen, eftersom de måste förstå både ämnesinnehållet och språket. Dessa dubbla hinder kan leda till att deras självförtroende minskar då de känner sig utanför för att kunna delta i olika klassaktiviteter och diskussioner, vilket i sin tur leder till att de förlorar sin motivation (Duff, 2001, s. 103). För att stödja andraspråkselever i deras inläring är det avgörande att lärare anpassar sin undervisning utifrån elevernas tidigare erfarenheter och bakgrund. Genom att koppla ämnesinnehållet till elevernas tidigare förmåga skapas en tryggare och mer inkluderande miljö där eleverna känner sig uppmuntrade att delta. Detta resulterar i ökat engagemang och ökad kunskapsutveckling hos eleverna. Detta i sin tur blir inte bara en inkluderande och mångkulturell undervisning, utan även en meningsfull och relevant inlärningsupplevelse för andraspråkselever (Gessener, 2017, s. 41–42).

4.4 Transspråkande undervisning

I sin studie ”Svenska som mål och hinder- enspråkiga normer i flerspråkiga undervisningspraktiker” lyfter Duek Sharif (2021) fram hur användningen av transspråkande i undervisningen har visat sig vara effektiv strategi för flerspråkiga elever. Genom att tillåta flerspråkiga elever att utnyttja sin flerspråkiga kompetens under inlärningsprocessen kan transspråkande framstå som en fördelaktig strategi inom undervisningen. En gynnsam aspekt som kan bidra till stöd för flerspråkiga elever är när lärare säkerställer tillgång till ämnesinnehållet på elevernas andra språk. Detta underlättar kunskapsinläringen och

förståelsen av ämnet, eftersom eleverna har enklare förutsättningar att utveckla sina kunskaper när de kan tillgodogöra sig materialet på ett språk där de har bättre förståelse än det språk de ännu inte fullständigt behärskar (Duek & Sharif, 2021, s. 247).

I en annan studie ” Translanguaging classroom: leveraging student bilingualism for learning”, utförd av Garcia och Seltzer (2016), belyser författarna vikten av att skapa en inkluderande dynamisk lärmiljö genom att främja elevernas flerspråkighet. Dessutom ger studien en djupare förståelse för hur transspråkande pedagogiskt implementeras för att främja lärande i en mångkulturell klassrumsmiljö (Garcia & Seltzer, 2016, s. 20). I det angivna fallet framhäver författarna hur läraren har framställt lektionsmål på undervisningsspråket engelska men även på elevernas modersmål spanska, polska, arabiska och ukrainska med hjälp av digitala översättningsverktyg. På så sätt skapas en mer inkluderande undervisningsmiljö för eleverna där de engagerar sig samt är mer delaktiga. Genom att tilldela eleverna en uppgift på deras modersmål blir eleverna alltmer engagerade i undervisningen samtidigt som deras styrkor träder fram genom att eleverna upplever vissa felöversättningar, var på att läraren tar tillvara på elevernas språkkunskaper och därigenom erkänner deras kompetens (Garcia & Seltzer, 2016, s. 24–25). Detta resulterar i att eleverna har potential att på ett mer djupgående sätt förstå och koppla samman ämnet, samtidigt som deras delaktighet ökar.

Genom att ta hänsyn till att integrera elevernas olika språk i undervisningen skapas en rättvis och dynamisk lärmiljö. Detta ger eleverna möjlighet att inte bara använda sitt modersmål utan även relatera till sina klasskamraters modersmål. Denna metodik främjar inte bara elevernas förståelse för hur olika språk fungerar och hur de liknar eller skiljer sig åt, men även hur olika kulturella perspektiv och hur samhället ser på olika språk. Användningen av denna typ av undervisning resulterar i att läraren kan göra klassrummet mer öppet och mer givande för elever med olika språk. Det innebär att eleverna kan vidareutveckla sina språkkunskaper på ett bättre sätt, men även att de kan förstå ämnet på ett mer grundläggande sätt (Garcia & Seltzer, 2016, s. 25–26). Genom att integrera transspråkande pedagogik i undervisningen får läraren möjlighet att skapa en mer berikande och inkluderande lärmiljö för andraspråkselever.

I en sådan undervisning kan det även uppstå utmaningar, så som brist på tillräckliga resurser och hjälpmedel för att effektivt stödja andraspråkselever i klassrummet. Alla skolor har inte möjlighet till att använda sig av olika hjälpmedel och resurser i sin undervisning. Dong (2017) tar även upp denna aspekt i sin forskning och betonar vikten av att undvika dessa situationer

genom att ge lärare möjligheten att noggrant undersöka elevernas förkunskaper. Genom att undersöka elevernas förkunskaper får läraren en tydlig bild av var eleverna befinner sig och hur väl de behärskar ämnesinnehållet. Med denna insikt kan lärare ta del av och anpassa undervisningen efter andraspråkselevs behov (Dong, 2017, s. 148–149).

I dagens mångkulturella klassrum är det viktigt för lärare att anpassa sin undervisning för att effektivt möta behoven hos andraspråkselever. Till skillnad från att enbart fokusera på att undervisa på ett andraspråk, bör lärare sträva efter att integrera elevernas befintliga språkkunskaper i undervisningen. Detta innebär att skapa en miljö där elever blir uppmuntrade till att använda sina språkliga resurser samtidigt som de känner sig bekväma med att dela och bidra med sina erfarenheter. Genom att beakta elevernas språkliga resurser på ett positivt sätt kan läraren skapa en mer inkluderande och dynamisk lärmiljö där alla elever ges lika möjligheter att lyckas (Garcia och Seltzer, 2016, 28–29).

Enligt Tabatabeis (2019) studie om implementering av transspråk för andraspråksinläring i klassrummet, visar enkäter och intervjuer att andraspråkselever har fördel av att kunna läsa och kommunicera på sitt modersmål, vilket gynnar deras lärande av det svenska språket. Användningen av sitt modersmål i klassrummet kan underlätta inläringen för andraspråkselever, och samhällsorienterande lärare kan ta hänsyn till detta genom att planera sin undervisning utifrån elevernas behov (Tabatabeis, 2019, s. 3).

5. Metod och material

I kommande avsnitt kommer metodologiska strategier som har använts för planering och genomförande av intervjuerna presenteras. Dessutom kommer de olika skolorna och deltagande lärare att beskrivas för att ytterligare förtydliga studiens bakgrund.

5.1 Intervjumetod

Intervjuer genomfördes för att undersöka hur lärare anpassar sin samhällsorienterande undervisning för andraspråks elever. Denna studie antar en kvalitativ metod, där författaren Christoffersen och Johannessen (2015) framhäver hur användningen av kvalitativa metoder, så som intervjuer, ger deltagarna ett ökat talutrymme för att svara på frågor fritt och öppet (Christoffersen & Johannessen, 2015, s. 84). Vidare belyser Christoffersen och Johannessen (2015) fördelen med att använda sig av intervjuer som ger mer talutrymme till deltagarna är när deltagarna kan ge detaljerade svar som kan väcka nya perspektiv och aspekter för forskaren kring det området som undersökts (Christoffersen & Johannessen, 2015, s. 150–152). Däremot finns det olika intervjuguider som ger olika resultat och därför är det viktigt att notera viken intervjuguide som använts på grund av att det kan påverka resultaten (Alvehus, 2019, s. 86).

I denna studie genomfördes semistrukturerade intervjuer eftersom vi strävade efter att få en djupare förståelse för lärarnas erfarenheter och upplevelser. Genom att använda denna metod skapades öppna frågor som tillät deltagarna att uttrycka sig fritt, utan att behöva styra deras svar. En aspekt som Christoffersen och Johannessen (2015) tar upp är att semistrukturerade intervjuer främjar en mer naturlig dialog där samtalet inte är förutbestämt. Detta beror på att deltagarna uppmuntras att prata fritt och att följdfrågor kan skapa ytterligare diskussion och ge mer utrymme för deltagarna att dela med sig av sina tankar och åsikter (Christoffersen & Johannessen, 2015, s. 85). Genom att använda oss av semistrukturerade intervjuer, där vi utforskar lärarnas erfarenheter, upplevelser, känslor och tankar, anammas det fenomenologiska perspektivet. Det fenomenologiska tillvägagångssättet tillämpas i denna studie för att förstå lärarnas upplevelser av anpassningar och utmaningar som rör andraspråks elever inom samhällsorienterande undervisning. Genom att tillämpa fenomenologi inriktar vi oss på ett subjektivt perspektiv, där vi får insikt i och undersöker lärares praktiska

kunskap (Brinkkajer, 2021, s. 96).

5.2 Urval

Intervjuerna har utförts på två skolor i samma kommun, där sex erfarna lärare inom skolvärlden har deltagit. Samtliga deltagande lärare har en lärarutbildning och arbetar på lågstadiet. Bland dem finns två andraspråklärare som även undervisar på mellanstadiet och högstadiet. Den ena skolan är belägen i ett område där majoriteten av eleverna är andraspråkselever, medan den andra skolan ligger i ett integrerat område där de flesta elever har svenska som sitt förstaspråk. Valet att inkludera dessa två skolor gjordes med avsikt att få en bredare förståelse för hur olika lärare hanterar anpassningar och utmaningar inom samhällsorienterande ämnen, särskilt med fokus på andraspråkselever. Denna studie är inriktad på att undersöka hur lågstadielärare arbetar med andraspråkselever inom de samhällsorienterande ämnen, vilket gör att skolornas profilering har stor relevans för studien.

Eftersom studien har sitt fokus på hur lågstadielärare arbetar med andraspråkselever inom samhällsorienterande ämnen har det utgått från ett strategiskt urval. Det strategiska urvalet innebär att intervjupersonerna har valts ut med omsorg för att säkerställa att de besitter information som är relevant för vår forskning (Alvehus, 2019, s.70). Genom att vi har valt att undersöka två skolor i samma kommun, där en av oss har tidigare erfarenhet av att arbeta, har bekvämlighetsurvalet tillämpats. Detta betyder att vi medvetet har valt ut skolor och deltagare till våra intervjuer på grund av deras tillgänglighet i vår närmiljö (Alvehus, 2019, s.75). Eftersom en av oss hade tidigare erfarenhet av båda skolorna, tog vi kontakt direkt med rektorerna för lågstadiet via e-post. I e-postmeddelandet inkluderades vi en kort presentation om vår undersökning och gav en snabb överblick av intervjuernas syfte. Vi betonade också att alla intervjuer skulle behandlas anonymt för att säkerställa deltagarnas integritet.

Vi är väl medvetna om att de två skolorna i samma kommun har olika index. Trots att detta val kan resultera i betydande skillnader, har vi medvetet gjort detta val. Vi anser att det kommer att bidra till en djupare förståelse för vårt arbete genom att intervjua olika lärare på olika lågstadieskolor, men även se hur de arbetar med utmaningar och anpassningar för andraspråkselever.

5.3 Genomförande av intervjuer

För att undersöka hur lågstadielärare arbetar med andraspråkselever inom samhällsorienterande ämnen, samt vilka utmaningar och anpassningar de står inför, var det avgörande för oss att formulera välutvecklade intervjufrågor. Frågorna var konstruerade för att vara öppna, med följdfrågor som byggde på det som deltagarna berättade. Frågor undveks som enbart kunde besvaras med ja eller nej och istället strävade vi efter öppna frågor som uppmuntrade till detaljerade svar från deltagarna.

Intervjuerna genomfördes på två olika skolor i samma kommun med totalt sex lärare, varav två specialiserade svenska som andraspråk-lärare. Varje intervju session med lärarna tog cirka 50 minuter att genomföra. Den första skolan som vi besökte är en F-9 skola med medelindex, där vi intervjuade en lärare i svenska som andraspråk (SVA) samt två legitimerade lågstadielärare, varav en med specialisering inom samhällsorienterande ämnen. På den andra skolan, också en F-9 skola men med lågt index, intervjuade vi två legitimerade lågstadielärare och en lärare för svenska som andraspråk (SVA).

Innan genomförande av intervjuerna tog vi kontakt med rektorerna via e-post för att presentera vår studie och undersöka om de var intresserade av att delta. Både rektorerna tillhåll kontaktuppgifter för olika lärare som var villiga att medverka och bad oss ta kontakt med dem. Vi tog kontakt med tre olika lärare från varje skola och skickade samtidigt ut samtyckesblanketten för att ge ytterligare information om oss och vårt arbete. När vi hade fått bekräftelse av alla lärare som ville delta i intervjun, bokades individuella intervjuer för varje lärare. Innan intervjun började fick vi bekräftande samtycke av deltagarna för vår studie. Vi har bland annat utgått från de fyra principerna i Vetenskapsrådet, där intervjupersonerna informerade ytterligare en gång till att intervjun skulle spelas in för användning i studie men de skulle förbli anonyma och att allt material skulle raderas efter avslutad studie. Fem av sex intervjuer genomfördes efter arbetstid, vilket möjliggjorde för lärarna att delta utan att det påverkade deras undervisning och arbetsscheman. Däremot ägde en av intervjuerna rum under arbetstid, detta gav oss möjligheten att fördjupa våra insikter samt erhålla tillgång till de olika material som läraren använde sig av och presenterade för oss, vilket ytterligare berikade vår förståelse av ämnet.

Under intervjun användes en förutbestämd intervjuguide med tio frågor till varje lärare (se

bilaga 1), följdfrågor las även till efter behov under själva intervjun. Intervjuguiden användes som ett verktyg för att styra samtalet och säkerställa att vi täckte alla relevanta ämnen, samtidigt som vi gav utrymme för deltagarna att dela sina tankar och åsikter fritt. För att skapa en atmosfär av bekvämlighet och för att lära känna lärarna bättre, inleddes intervjuerna med fyra allmänna frågor som alla fick svara på. Trots att intervjuerna spelades in, gjordes även anteckningar för att underlätta transkriberingen i efterhand.

5.3.1 Sammanställd tabell

I tabellen nedan presenteras en översikt över de intervjuade deltagarna. För att upprätthålla lärarnas anonymitet kommer de att betecknas som lärare 1, lärare 2, lärare 3, lärare 4. För att skilja SVA-lärare från lågstadielärare kommer dessa att betecknas SVA1 och SVA2.

Tabell 1: skola 1

Lärare	Utbildning	Erfarenhet	Årskurs
1	Grundskollärare F- 6	12 år	1
2	Grundskollärare F-3	5 år	3
SVA - 1	Ämneslärare F-9, inriktad SVA	30 år	1–9

Tabell 2: skola 2

Lärare	Utbildning	Erfarenhet	Årskurs
3	Grundskollärare F-3	3 år	2
4	Grundskollärare F-3	7 år	3
SVA - 2	Ämneslärare F-9, inriktad SVA	15 år	1–9

5.3.2 Sammanställning av deltagande lärare

I denna del fokuserar de fyra inledande intervjufrågorna som behandlar övergripande ämnen inom studiens område. I den kommande delen av resultaten kommer vi att analysera de återstående frågorna i detalj och mer djupgående. Lärare 1 är anställd vid den första skolan och har genomgått den tidigare lärarutbildningen. Lärare 1 är legitimerad lärare för F-6, och har inget specifikt fördjupningsämne. För närvarande undervisar läraren för en årskurs 1 i

samtliga ämnen och i klassen finns det fler förstaspråkselever än andraspråkselever. Med tolv års erfarenhet inom skolvärlden har lärare 1 arbetat med andraspråkselever under många år. Lärare 2 är anställd vid den första skolan och har genomgått den nya lärarutbildningen. Som legitimerad för årskurs F-3, har läraren valt att fördjupa sig inom de samhällsorienterande ämnena. För närvarande undervisar lärare 2 en årskurs där det finns en blandning av förstaspråkselever och andraspråkselever. Med fem års erfarenhet inom skolvärlden har lärare 2 tidigare arbetat med andraspråkselever och har därmed värdefulla erfarenheter inom området.

Svenska som andraspråklärare 1 är anställd vid den första skolan och har genomgått den tidigare ämneslärarutbildningen, vilket legitimerar läraren för undervisning från årskurs 1 till 9. Trots att SVA 1 i grunden är utbildad som svensklärare, har läraren valt att vidareutbilda sig inom svenska som andraspråk. För närvarande undervisar SVA 1 i svenska som andraspråk för elever i alla årskurser. Med nästan 23 år som SVA-lärare och totalt 30 års erfarenhet inom skolvärlden, besitter SVA lärare omfattande kunskap och erfarenhet inom ämnet.

Lärare 3 är anställd vid den andra skolan och är legitimerad för årskurs F-3, med en fördjupning inom svenskämnet. För närvarande undervisar läraren i en årskurs 2 där majoriteten av eleverna är andraspråkstalare och läraren har följt klassen sedan förskoleklassen. Med tre års erfarenhet inom skolvärlden har lärare 3 inte arbetat mycket med andraspråkselever.

Lärare 4 är anställd vid den andra skolan och har genomgått den nya lärarutbildningen, vilket legitimerar läraren för årskurs F-3. För närvarande undervisar lärare 4 en årskurs 3 och fokuserar främst på sitt fördjupningsämne, samhällsorienterande ämnen. I klassen består eleverna enbart av andraspråkselever. Med nästan fem års erfarenhet inom skolvärlden har lärare 4 tidigare arbetat med andraspråkselever och därmed har värdefulla erfarenheter inom området.

Svenska som andraspråklärare 2 är anställd på den andra skolan och har genomgått den tidigare utbildningen för ämneslärare. SVA 2 lärare är behörig att undervisa för årskurs 1 till 9, och i nu läget undervisar hen för alla elever som har svenska som andraspråks. SVA 2

lärare har sedan tidigare arbetat som svensklärare i tio år, men de senaste fem åren har läraren arbetat som andraspråkslärare.

5.4 Forskningsetiska principer

I vår undersökning genomfördes semistrukturerade intervjuer, där fyra principerna för individskyddskravet enligt Vetenskapsrådet har följts. Enligt den första principen; informationskravet, har varje deltagare tilldelats information som tydligt beskriver syftet med studien. Den andra principen; samtyckeskravet, är att deltagarna ska bli informerade om att deras medverkan är frivillig och att de kan avbryta intervjun när som helst. Den tredje principen; konfidentialitetskravet, handlar om att man ska till vara på deltagarnas personuppgifter på ett säkert sätt. Den fjärde och sista principen; nyttjandekravet, syftar till att deltagarens uppgifter enbart får användas under studiens gång (Vetenskapsrådet, 2002, s. 7–14).

Genom att ta kontakt med alla intervjupersoner via mejl har vi säkerställt att de är informerade om intervjun och vår studie samt skickat ut samtyckesblanketter för deras medverkan. Därigenom har både informationskravet och samtyckeskravet uppfyllts enligt riktlinjerna från Vetenskapsrådet. Vi har också betonat att deltagarna kommer att förbli anonyma och att intervjuerna endast kommer att användas under studiens gång. Dessutom har vi försäkrat oss om att all information kommer att hanteras säkert, vilket uppfyller både konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Genom att följa dessa principer säkerställs både etiska hänsyn och integritet för våra deltagare.

5.5 Studiens tillförlighet

Valet att använda oss av kvalitativa intervjuer har gjorts för att säkerställa både reliabilitet och validitet som forskningsmetod i vår studie. Vi ansåg att metodvalet skulle ge oss möjlighet att erhålla en fördjupad förståelse för lärarnas upplevelser av arbete med anpassningar och de utmaningar de stöter på i sitt arbete. Som Alvehus (2019) påpekar finns det en risk med användning av intervjuer, nämligen att resultaten kan variera beroende på hur frågorna formuleras och hur deltagarna väljer att ge respons. Trots detta argumenterar Alvehus för att variationen i resultatet inte nödvändigtvis underminerar studiens reliabilitet, utan snarare att det kan bidra till att uppmärksamma mångfalden i respondenternas perspektiv (Alvehus, 2019, s. 89).

Validitet och reliabilitet inom forskning kan vara utmanande att säkerställa med tanke på tolknings variationer som kan uppkomma beroende på individuella perspektiv. Genom vald metod har vi fokuserat på att förstå lärares tillvägagångssätt när det gäller att genomföra anpassningar i undervisningen samt de hinder som de stöter på i samhällsorienterande ämnen. Vi är fullt medvetna om att lärare har olika lärandestilar och tillvägagångssätt för att hantera dessa frågor. Därför har vi varit noggranna med att säkerställa att vår undersökning är lämplig och pålitlig.

En viktig faktor att notera är att vår studie ger en övergripande bild av ämnet, således har vi full förståelse för att det kan vara annorlunda mellan olika lärare och skolor. Tillförligheten i studien kan vara svår att säkerställa, då intervjuerna har utförts på olika skolor och med olika lärare som innebär att resultatet kan vara varierande på grund av deras olika svar och erfarenheter. Detta betonar vikten av att vara varsam med att dra allmänna slutsatser och att ta hänsyn till de omständigheter i omgivningen som kan påverka hur pålitliga resultaten är (Christoffersen & Johannessen, 2015, s. 21–22).

6. Resultat och analys

Avsikten med detta kapitel är att framställa resultatet och analysera genomförda intervjuer. Dessutom kommer en analys att utföras med utgångspunkt i tidigare forskning och teoretiska perspektiv. Resultatet av studien kommer att presenteras genom olika delkapitel, där varje delkapitel kommer att återspegla olika aspekter av undersökningen. Denna strukturerade presentation möjliggör en detaljerad redovisning av resultaten, vilket underlättar för läsaren att följa med samt få en djupare förståelse av de olika aspekterna.

6.1 Arbetsmetoder för andraspråkselever

Resultatet av genomförda intervjuer var att lärarna delade liknande arbetsmetoder i sin undervisning, både för andraspråkselever och förstaspråkselever. En framträdande arbetsmetod som flertal lärare inkluderade i sin undervisning var bildstöd samt olika former av multimodalitet. Trots variationer i val av verktyg och applikationer mellan olika lärare och skolor fanns det en grundläggande likhet. Dessa åtgärder anses främja både lärarnas och elevernas lärande.

L2 som arbetar på medelindex skola beskriver sina synpunkter om användningen av arbetsmetoder på följande sätt att hens undervisningsplanering utgår från klassens behov. L2 strävar efter att införa olika arbetsmetoder för att främja alla elevers förståelse för ämnesbegreppen som till exempel i SO-undervisning. Arbetsmetoder som L2 använder sig av i sin undervisning kan varieras beroende på lektionens innehåll som till exempel att man involverar någon form av teknik som underlättar deras språkförståelse för ämnet. L2 förklarar ytterligare att SVA-lärare och speciallärare finns tillgängliga för att stödja eleverna med deras svårigheter i undervisningen för de som inte behärskar ämnes begreppet och ämnesinnehållet för samhällsorienterande ämnen:

När vi lärare inte räcker till får eleverna lov att använda sig av översättningsappar för att stärka deras förståelse. Jag brukar uppmuntra eleverna att rita om de har svårigheter med att skriva. Jag använder mig även av multimodalitet för att få en starkare förståelse. Undervisningen kan variera genom att växla mellan högläsning och individuell läsning. Ibland använder jag mig av gestaltning och bildstöd vid högläsning för att kunna göra ämnet mer förstådd, särskilt för de

som inte behärskar det svenska språket. Denna metod är effektiv eftersom det engagerar alla elever och håller dem aktiva under lektionen, dessutom skapar det en positiv lärandemiljö.

SVA-1 lärare som arbetar på medelindex skola beskriver hur viktigt det är att anpassa undervisningen utifrån andraspråkslevers behov och förutsättningar. SVA-1 lärare beskriver sina metoder i sin undervisning genom att en viktig aspekt är att tydliggöra och strukturera undervisningen för eleverna. SVA-1 lärare gör detta genom att klargöra lektionens mål i början av undervisningen för att eleverna lättare ska förstå vilka lektionsmål de ska uppnå. Vidare förklarade SVA-1 lärare att eleverna vid behov får möjligheten till att använda sig av översättningsappar för att förstå instruktionerna på sitt modersmål. Vid eventuella svårigheter som uppstår med förståelsen tar de tillsammans itu med de ord eller begrepp som är utmanade och strävar efter att hitta enklare förklaringar, men även översättningar med hjälp av iPads för att underlätta förståelsen. En annan arbetsmetod som används är samarbete där eleverna stöttar varandra men även visar på självständighet. Målet är att skapa en dynamisk undervisningsmiljö där eleverna uppmuntras till att delta aktivt. Genom detta erbjuds möjligheten att identifiera elevernas brister såväl som styrkor i förmågan att följa instruktioner och tillämpa kunskap:

Vi har förmånen att kunna arbeta på detta sätt på vår skola, vilket ger oss möjlighet att erbjuda extra stöd och komplettera undervisningen för elever som har svårigheter med det svenska språket. Eftersom huvudlärare ofta ha begränsad tid för att stötta dessa elever, finns vi där för att erbjuda den extra hjälp de behöver för att lyckas i sina studier.

L3 arbetar på en låg-index-skola där majoriteten i klassen är andraspråkslever och mycket krävande. Läraren hade till en början svårigheter att hitta rätt arbetsmetoder eftersom L3 är en nyexaminerad lärare och har inte haft mycket tidigare erfarenheter sedan innan:

Det tog tid för mig att hitta och utveckla strategier som gynnar mig och eleverna, med hjälp av vägledning från kollegor samt speciallärare fick jag tips på olika strategier på hur jag ska anpassa min undervisning. Jag testade att arbeta i halvklasser men även olika grupper baserat på elevernas individnivå. Det fungerar inte alltid på grund av klassens utmaningar och brister på resurser i skolan. Jag prioriterar att

underlätta förståelsen av ämnesspråket för eleverna i SO-undervisningen vilket kräver extra tid och anpassning.

I denna analys framkommer det skillnader och likheter med arbetsmetoderna mellan skolor med olika index. Skillnaderna sträcker sig över olika områden, såsom tillgång till resurser och hjälpmedel i klassrummet. Klasserna kan skiljas åt med antalet andraspråkselever vilket resulterar i att undervisningen kan se olika ut klassvis. Dessutom kan även lärares erfarenheter skilja sig åt hur undervisningen ser ut. Likheter som uppstår mellan dessa skolor är att de flesta lärare använder sig av sociokulturella teorin och stöttning i sin undervisning. I ett klassrum befinner sig elever med varierande kunskapsnivåer. Forskaren Vygotskij betonar att när elever besitter olika kunskapsnivåer kan de interagera med varandra för att vidareutveckla och förvärva ny kunskap (Gibbons, 2010, s. 28–29). Genom att implementera olika undervisningsmetoder, såsom användningen av översättningsappar, framhävde lärarna vikten av att anpassa undervisningen för att tillgodose behoven hos andraspråkselever. Detta främjar elevernas inläring och utveckling genom att skapa varierad undervisning.

Med användning av stöttning som är en central aspekt inom det sociokulturella perspektivet, läggs betoningen på att främja andraspråkselevs språk- och kunskapsutveckling. Detta resulterar i att eleverna får vägledning för att utveckla sin förståelse och kunskaper. Dessutom hjälper lärarna eleverna med att stärka självförtroendet i sina språkkunskaper med hjälp av olika arbetsmetoder (Gibbons, 2010, s.29).

Multimodalitet betraktas som ett verktyg för att kunna variera undervisningen, eftersom det engagerar eleverna på olika sätt. Som tidigare nämnt inkluderar L2 och SVA-1 lärarna elevernas modersmål som ett verktyg i undervisningen för att utveckla deras språkkunskaper i ämnet. Betydelsen av att integrera elevernas modersmål i undervisningen och hur det relaterar till transspråk menar Ganuza och Hedman (2017) på elevernas modersmål bör betraktas som en integrerad del av klassrummet snarare än att det exkluderas. Till följd av att lärare använder sig av transspråk i sin undervisning resulterar det att elevernas språkliga kunskaper förstärks. Detta innebär att elevernas modersmål används som en förmåga, vilket kan resultera i att eleverna känner sig trygga. Denna trygghet skapar en gynnsam miljö då det resulterar i en ökad förståelse och effektivitet i inläringen av ämnet (Ganuza & Hedman, 2017, s. 2–3). Detta är även något som Dong (2017) anser att användningen av elevernas modersmål ska ses som ett pedagogiskt verktyg för att synliggöra andraspråkselevs förkunskaper inom ämnet.

Således är det en väsentlig faktor för andraspråkselever inlärningsprocess som med hjälp av modersmålet kan utveckla samt befästa sin kunskap på ett meningsfullt sätt (Dong, 2017, s. 145–147).

Samtliga lärare tar även upp hur viktigt det är att inkludera alla elever i sin undervisning för att säkerställa att ingen ska bli exkluderad. Lärarna ser till att få extra stöttning av SVA-lärare i sin undervisning för de elever som är i behov av det. Slutligen framhäver Wedin (2011) att när lärare strävar efter att säkerställa att alla elever får det stöd de behöver för att lyckas i sina studier möjliggör det för eleverna att utvecklas samt anpassa undervisningen efter elevernas individuella förutsättningar (Wedin, 2011, s.95)

6.2 Utmaningar och hinder läraren stöter på i SO-undervisningen hos andraspråkselever

Samtliga lärare delade liknande erfarenheter av utmaningar och hinder som de stöter på i sin SO-undervisning med andraspråkselever med ämnesbegrepp. Ämnesbegrepp som dyker upp i samhällsorienterande ämnen är väldigt komplexa och svåra att lära ut till andraspråkselever. Utifrån våra intervjufrågor fick vi en djupare förståelse hur man kan gå tillväga med dessa hinder samt utmaningar i undervisningen. För att ge en tydligare bild av metoder samt strategier presenteras deras synpunkter och tillvägagångssätt på hur man som lärare hanterar dessa utmaningar och hinder på ett effektivt sätt.

L1 arbetar på en medelindex-skola och läraren förklarar de utmaningar och hinder som andraspråkselever möter i SO-undervisning. De främsta utmaningar L1 möter i sin undervisning är att andraspråkselever har svårt att behärska ämnesspråket. Detta är ett mönster som är tydligt och vanligt förekommande bland andraspråkselever, eftersom samhällsorienterande undervisning ofta innefattar svåra ämnesbegrepp:

Jag försöker att möta denna utmaning genom att arbeta noggrant med ämnesinnehållet för att säkerställa att eleverna har fått förståelse.

Jag anpassar min undervisning efter varje elevs behov, vilket kan innebära att användningen av olika arbetsmetoder så som, bildstöd, olika arbetsblad samt tydliga lektionsgenomgångar. Ibland kan jag dela eleverna i mindre grupper där eleverna får möjligheten att samarbeta och hjälpa varandra

vilket stödjer deras lärande. Detta leder till att eleverna lär sig att arbeta tillsammans och inte enbart förlita sig på oss lärare, de drar nytta av varandras kunskaper.

Om vi utgår från L4 som arbetar på en låg-index-skola och har SO som fördjupningsämne, förklarar lärarens bemötande av olika utmaningar och hinder i undervisningen på följande vis:

Eleverna blir ofta förvirrade när nya ämnesbegrepp presenteras i SO-undervisningen. Jag använder mig av olika strategier för att hjälpa eleverna att förstå ämnesbegreppen. Jag ser till att ha tydliga genomgångar men även att eleverna jobbar i par, gruppvis eller individuellt beroende på uppgift och lektionens gång. Digitala verktyg däremot är en stor hjälp i klassrummet för andraspråkselevs inläring om jag inte räcker till. Nackdelen med digitala verktyg i klassrummet kan vara att det uppstår tekniska och då uppstår hinder för mig. Det negativa med dessa hinder är att eleverna kan hamna back i sitt lärande.

SVA-2 lärare som arbetar på en låg-index-skola förklarar hur de arbetar med utmaningar och hinder inom So-ämnena i SVA-gruppen SVA-2 lärare försöker ständigt att säkerställa elevernas förståelse genom att diskutera ämnet men även ställa följdfrågor som de går igenom i helklass. Andraspråkselevs främsta utmaning i skolan är språket, därför strävar SVA-2 lärare att arbeta djupgående med språket. Detta eftersom det är den största utmaningen eleverna ställs inför inom de samhällsorienterande ämnena. Läraren belyser även vikten av att använda repetition i undervisningen för att dra nytta av situationer där eleverna känner sig bekväma att dela sina språkliga svårigheter. Genom att använda sig av repetition bidrar detta till en positiv arbetsmiljö där eleverna kan engagera sig och uttrycka sig på sitt eget språk, vilket främjar både språkutvecklingen och samarbetsförmågan:

Jag använder mig även utav olika och konkreta exempel så som bildstöd för att göra begreppen mer tillgängliga för eleverna. Jag kan variera mellan bilder och filmer eftersom det ger eleverna bättre förståelse när de ser det framför sig.

Utifrån resultatet av genomförda intervjuer identifierar samtliga lärare de största utmaningarna för andraspråkselever i SO- undervisningen som ämnesspråket och

ämnesbegreppen. Detta är även något som Hajer och Meestringa framhäver i sin forskning (Hajer & Meestringa, 2014, s. 14–16). Av den anledningen är det viktigt att lärarna använder sig av tydliga undervisningsmetoder som är anpassade för andraspråkselever för att undvika att de hamnar i frustrationzonen. Cummins hävdar att frustrationzonen uppstår när elever upplever att uppgiften är för svår och de inte får tillräckligt med hjälp eller att de inte har förståelse för sammanhanget för att lösa uppgiften. När eleverna hamnar i denna zon kan de känna sig misslyckade och osäkra men även stressade eftersom deras känsla tyder på att de inte kan prestera på det förväntade sättet (Hajer & Meestringa, 2014, s. 43–44). Därför anser både Hajer och Meestringa att det är viktigt att lärarna planerar sina undervisningsmetoder på ett sätt som är effektivt stödjer eleverna så att de känner sig bekväma i lärandet.

Under intervjun med SVA-lärarna betonas vikten av att skapa en solid grund för språkutveckling i de tidiga årskurserna, särskilt med fokus på årskurs 1 där huvudfokus ligger på att lägga grunden till språkfärdigheterna. Med ökande årskurser stiger också kraven på eleverna, vilket kan leda till att de riskerar att hamna efter i sin undervisning om de inte behärskar de grundläggande språkfärdigheterna. Denna process kan kännas krävande och ansträngande för eleverna, vilket kan leda till att eleverna kan uppleva att de känner sig misslyckade. Detta är även något som Hajer och Meestringa (2014, s.13) belyser att det är viktigt att lärare är medvetna om denna utmaning som kan uppstå, vilket leder till att lärarna bör anpassa sin undervisning för att stödja alla elever på bästa sätt. Genom att inkludera dessa exempel kan läraren visa på konkreta strategier och metoder som hen använder för att stödja eleverna med språkliga utmaningar och övervinna hinder i deras lärande.

I slutändan framhåller både intervjudelarna och forskningen på att det är viktigt att undervisningen är anpassad för att möta andraspråkselevs behov. Det handlar om att hitta rätt strategi att möta dessa behov och utmaningar genom att tillämpa olika arbetsmetoder som är anpassade för att främja andraspråkselevs språk- och kunskapsutveckling. Därigenom visar resultat att det framkommer både skillnader och likheter mellan lågindex och medelindex när det gäller utmaningar och hinder som lärare stöter på hos andraspråkselever i de samhällsorienterande ämnena. Skillnaderna som framkom är att i en lågindex skola har färre tillgängliga resurser och stöd för att möta språkliga utmaningar jämfört med medelindex skola. Vidare visare resultatet på likheterna som framkom att både långindex och medelindex skolor bemöts av liknande utmaningar när det gäller att stödja andraspråkselevs språk- och kunskapsutveckling i de samhällsorienterande ämnena.

6.3 Sammanfattning av resultatet

Vår undersökning handlar om hur lärare anpassar sin undervisning inom samhällsorienterande ämnen för andraspråkselever samt vilka utmaningar som uppstår i SO-undervisning för andraspråkselever. Resultatet har sammanställts i en översiktlig bild av arbetsmetoder samt de utmaningar lärarna stöter på och sammanställningen tyder på att lärare använder liknande strategier i undervisningen. Trots likheterna framkommer det även skillnader som uppkommer samt hur lärarna bemöter motståndet i en sådan SO-undervisning. Den mest användbara arbetsmetoden är hjälp av bildstöd, multimodalitet samt digitala verktyg för att främja lärandet. Genom att skapa en inkluderande miljö där alla elever ges möjligheten till att delta aktivt anpassas undervisningen efter elevernas individuella behov. Resultatet visar att lärare har en avgörande roll i att stödja andraspråkselever i deras inlärningsprocess. Det är viktigt att lärarna är medvetna om de utmaningar samt hinder som andraspråkselever möter i undervisningen, eftersom de kan anpassa sin undervisning på ett sätt som främjar lärandet och skapar en inkluderande lärmiljö för alla elever.

7. Diskussion och slutsats

I följande avsnitt besvaras frågeställningar i enlighet med syftet med studien som belyser lärarens erfarenheter av utmaningar och vilka anpassningar de möter i sin SO-undervisning med andraspråkselever. Därutöver presenteras hur lärarna går till väga för att stärka elevernas ämnesspecifika språkförmåga i ämnet. Frågeställningarna kommer att belysas utifrån tidigare forskning och teoretiska perspektiv som framförts i studien.

7.1 Vilka utmaningar upplever SO-lärare att det finns för andraspråkselever i de samhällsorienterande ämnena?

Efter en granskning av resultaten kan vi dra slutsatsen att en betydande majoritet av lärarna uppmärksammade och diskuterade de utmaningar som andraspråkselever möter i samhällsorienterande ämnen. Resultaten stämmer överens med tidigare forskning och med de faktorer som bidrar till upplevelsen av de utmaningar som uppstår i en SO-undervisning för andraspråkselever. Samtliga lärare delade med sig av sina erfarenheter och synpunkter vilket resulterade i att det fanns ganska mycket likheter bland vilka hinder som uppstår i en sådan undervisning för andraspråkselever.

En av utmaningarna som nämns är att andraspråkselever har svårigheter att behärska ämnesbegreppen men även ämnesinnehållet. Detta är även något som Hajer och Meestringa pekar på i sin forskning. Därav är det viktigt att läraren tar hänsyn till elevernas förkunskaper för att ha möjligheten att utveckla undervisningsstrategier som effektivt stödjer andraspråkselever. Att inkludera transspråk i undervisningen har fördelen att underlätta förståelsen av ämnesbegrepp och ämnesinnehåll för eleverna. Det kan användas som hjälpmedel för att överkomma de utmaningar som lärarna möter i undervisningen med andraspråkselever. Detta är även något som belysts i tidigare forskning av Ganuza och Hedman (2019, s. 26) och Dong, (2017, s. 145–147).

En annan utmaning som kom på tal och som uppstår i undervisningen är att det ställs höga krav på andraspråkselever, vilket leder till att eleverna kämpar och upplever hinder i undervisningen. Detta kan alltså kopplas vidare till att eleverna får en negativ självbild och

tvivlar på sina egna kunskaper och möjligheter. Följderna av detta leder till att konsekvenser i deras skolgång. För att kunna bemöta dessa utmaningar som lärare kan det vara viktigt att arbeta aktivt för att förstå de språkliga kraven i ämnet (Hajer & Meestringa, 2014, s. 14–16; Duff, 2001, s.103).

Lärare bör vara medvetna om hur elevernas språkutveckling påverkar deras förmåga att tillgodogöra sig ämnesinnehållet. Har lärare insikt i detta kan det bli tydligt vilka utmaningar eleverna stöter på i att fullt ut förstå ämnesspråket och ämnesbegreppen. Med detta sagt är det viktigt att planera sin undervisning på ett sätt som hjälper eleverna att förstå ämnet bättre. Det är lärare som har förmågan att ge språklig stöttning som eleverna behöver för att behärska skolspråket att aktivt engagera sig i språkutvecklingen, men även olika arbetsmetoder för språkinläring som kan bidra till att underlätta förståelsen och tillgodogöra sig ämnet för andraspråkselever.

Utifrån frågeställningen vilka utmaningar SO-lärare möter i sin undervisning för andraspråkselever kan vi konstatera att samtliga lärare anser att ämnesbegreppen och ämnesinnehållet är de främsta utmaningarna. Lärare använder sig av olika pedagogiska arbetsmetoder för att underlätta elevernas lärande och skapa en effektiv lärmiljö. Detta är även något som tidigare forskning betonar, att ämnesbegreppen har en stor betydelse i SO-undervisningen för att eleven ska kunna behärska ämnesinnehållet. Inom det sociokulturella teoriperspektivet belyses vikten av att språket används som människans främsta verktyg. Detta innebär att språket har en avgörande roll för att eleverna ska begripa förståelsen i undervisningen på ett meningsfullt sätt. Om eleverna inte begriper ämnesinnehållet och begreppen leder det till frustration hos eleverna samt att deras motivation minskar. Konsekvenserna av detta är att deras undervisning försvåras och förblir en utmaning för andraspråkselever, detta visas även i tidigare forskning. Till följd av detta menar lärarna att det är viktigt att skapa en effektiv undervisning som främjar elevernas delaktighet.

7.2 På vilket sätt arbetar lärare med att anpassa undervisningen inom samhällsorienterande ämnen för andraspråkselever?

Utifrån resultatet av genomförda intervjuer Utifrån resultatet av genomförda intervjuer i denna studie kan vi dra slutsatsen att en del av svaren från våra deltagande lärare har likheter med det som den tidigare forskningen har kommit fram till. Trots likheterna har även skillnader framställts i studiens resultat, detta är intressant i och med att skolorna är i samma kommun. Det framgår tydligt att varje skola och lärare utgår och formar sin undervisning utifrån sina erfarenheter, men även de verktyg samt resurser de har tillgång till.

Likheterna som uppstår mellan lärarna som även nämns i tidigare forskning av Wedin (2011, s.6) betonar vikten av att tillämpa olika arbetsmetoder, för att stödja andraspråkselever i SO-undervisningen för att hantera de språkliga utmaningar som kan uppstå. Genom användningen av stöttning som är definierat i det i det teoretiska perspektivet, innebär det att lärare vägleder eleverna på ett sätt som främjar deras utveckling av språkliga färdigheter och förståelse för begrepp. Detta leder till att lärare stödjer eleverna effektivt i deras lärande (Gibbons, 2010, s. 29).

En ytterligare aspekt som har framkommit i vår studie är den betydande rollen av erfarenhet i lärarprofessionen, särskilt när det gäller att möta behoven hos andraspråkselever. Detta är en skillnad som träder fram utifrån våra deltagande lärare i intervjun. Mer erfarna lärare kan dra nytta av sina långvariga erfarenheter inom skolmiljön och har därför utvecklat en djupare förståelse för vilka anpassningar och arbetsmetoder som gynnar olika elever i olika situationer. I jämförelse med nyutexaminerade lärare som oftare kan ställas inför utmaningar för att hitta lämpliga anpassningar för andraspråkselever. Detta kräver sin tid och därför är det viktigt att samarbeta med sina kollegor och stötta varandra med sina erfarenheter.

För att besvara vår frågeställning om hur läraren anpassar sin SO-undervisning för andraspråkselever ser vi att samtliga lärare integrerar grupparbete för att stödja andraspråkselevens interaktion och deltagande i olika aktiviteter. Det sociokulturella perspektivet lyfter fram vikten av interaktion och samarbete i undervisningen. Detta innebär att läraren strukturerar aktiviteter där eleverna deltar tillsammans, även om de har olika kunskapsnivåer och språkliga bakgrunder (Gibbons, 2010, s. 24). Exempelvis kan en elev som stöter på svårigheter i en uppgift få stöd och vägledning från sina klasskamrater. Denna strategi är vanligt förekommande i undervisningen eftersom eleverna delar med sig kunskaper till varandra samtidigt som de utvecklar nya kunskaper genom samarbete och interaktion. Digitala verktyg är en annan arbetsmetod som lärare använder sig för att anpassa SO-

undervisning för andraspråkselever, eftersom det främjar deras inläring. Genom att inkludera digitala verktyg ges andraspråkselever möjligheten av att använda översättningsappar och andra applikationer som stöd för sin inläring (Gibbons, 2010, s. 31). Tanken med detta är att det ska framkomma naturligt som en del i undervisningen och inte enbart vara tillgängligt när eleverna stöter på svårigheter. Genom att aktivt uppmuntra eleverna i användningen av digitala verktyg kan deras språkfärdigheter utvecklas, men även stärka andraspråkselevs språkkunskaper. Det kan leda till en positiv inverkan på elevernas självförtroende och deras motivation. Som tidigare framgick i resultatet, när läraren inte räcker till av olika anledningar eller när svårigheter uppstår i undervisningen används digitala verktyg till hands som hjälper dem att förstå och hantera innehållet i ämnet, vilket ökar elevernas känsla av kompetens och framgång. Detta är även något som leder till att eleverna strävar efter att nå sina mål genom ökad motivation och delta aktivt med hjälpmedel. Detta är även något som knyts samman i vår tidigare forskning och teoretiska perspektiv till exempel av Garcia och Seltzer (2016, s. 28–29) och Svensson (2020, s. 40).

Generellt sett kan användningen av digitala verktyg i de samhällsorienterande ämnen bidra till att skapa en mer inkluderande och effektiv lärmiljö för alla elever i klassrummet, samtidigt som de stödjer andraspråkselevs inläring.

7.3 Slutsats

Sammanfattningsvis visar resultaten från våra intervjuer att samtliga lärare använder sig av olika arbetsmetoder i sin undervisning för att underlätta för andraspråkselever när utmaningar uppstår. Det finns både likheter och skillnader i hur lärare arbetar med andraspråkselever i samhällsorienterande ämnen. En aspekt som uppkommit av resultaten är att erfarenhet spelar en viktig roll i undervisningen. Genom att ha förståelse och integrera elevernas bakgrund och erfarenheter i undervisningen kan lärare skapa en mer inkluderande och anpassad undervisningsmiljö. Resultatet visade även att nyexaminerade lärare ofta ställs inför utmaningar med andraspråkselever samt att de har svårigheter med att anpassa sin undervisning efter deras behov. Erfarna lärare har redan byggt upp en omfattande erfarenhet och insikt genom åren, vilket resulterar att det kan bli lättare för dem att anpassa sin undervisning efter deras behov. Det är av stor betydelse att samarbeta med kollegor i detta sammanhang och dela erfarenheter för att kunna ge ömsesidigt stöd när utmaningar uppstår.

Genom samarbete med varandra förbättras undervisningen och man kan dra nytta av varandras kunskap och erfarenheter.

Olika arbetsmetoder används för att stödja andraspråkselever i undervisningen och en sådan arbetsmetod kan vara att genomföra grupparbeten. Genom grupparbete främjas interaktion och deltagande bland eleverna, detta framhäver hur betydelsefullt det sociokulturella perspektivet är i undervisningen. Eleverna får stöttning av andra elever genom att de integrerar med varandra i grupparbeten och detta resulterar i att deras kunskaper och färdigheter utvecklas.

En annan arbetsmetod som är effektiv och som stödjer andraspråkselevs inläring är digitala verktyg eftersom det främjar elevernas språkutveckling och ökar motivationen. Genom att använda sig av digitala verktyg, såsom olika applikationer och översättningsappar, tillämpar läraren en transspråkande arbetsmetod. Vilket ger eleverna möjlighet att använda sig av sitt modersmål som en resurs för att kunna skapa förståelse för ämnet. Eftersom den största utmaningen för andraspråkselever i en SO-undervisning är ämnesbegrepp och innehåll främjar användningen av modersmålet elevernas självkänsla samt underlättar inlärningsprocessen på ett effektivt och meningsfullt sätt. Detta är även något som våra deltagande lärare i intervjuerna nämnde.

7.4 Vidare forskning

Det har varit intressant att undersöka och genomföra denna studie utifrån lärarens erfarenheter relaterade till våra frågeställningar. Genom vår undersökning har vi fastställt olika utmaningar som kan uppstå hos andraspråkselever i en SO-undervisning, samt vilka anpassningar som kan vara gynnsamma för deras lärande. För att vidare berika vår kunskap om hur olika forskningsmetoder och teorier belyser elevernas utveckling, föreslår vi att observationer genomförs för att fördjupa kunskapen inom området. Vi hade hoppats på möjligheten att fördjupa vår undersökning av hur läraren erhåller stöd från modersmållärare och studiehandledning inom detta område. Det är väldigt intressant och det finns mycket forskning som vi önskar att vi kan ta del av i framtiden.

Referenslista

Achugar, Maria, Schleppegrell, Mary, Otezia, Teresa. (2003). Learning Language and Learning History: A Functional Linguistics Approach. *English teaching: Practice and critique*, vol. 12, no. 2, pp. 21-27.

Alvehus, J. (2019). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. (Upplaga 2). Stockholm: Liber.

Brinkkjaer, U & Höyen, M (2021). *Vetenskapsteori för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur

Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur

Dong, Y.R. (2017). Tapping into English language learners' (ELLs') prior knowledge in social studies instructions. *The Social Studies*, 108(4), 141–151
<https://doiorg.proxy.mau.se/10.1080/00377996.2017.1342161>

Duek, S., & Sharif, H. (2021). Svenska som mål och hinder – enspråkiga normer i flerspråkiga undervisningspraktiker. I Kontio, J., & Lundmark, S. (Red.), *Yrkesdidaktiska dilemman*. (s. 231–252). Stockholm: Natur & Kultur.

Ganuza, N. & Hedman, C. (2017). Ideology vs. Practice: Is there a space for translanguaging in mother tongue instruction? In Paulsrud, B-A., Rosén, J., Straszer, B. & Wedin, Å. (eds.), *New Perspectives on Translanguaging and Education*, 208–226. Clevedon: *Multilingual Matters*.

García, O. & Li, W. (2014). *Translanguaging: language, bilingualism, and education*. Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.

García, O. & Seltzer, K. (2016). *The Translanguaging Current in Language Education*. I Kindenberg, Björn (red.), *Flerspråkighet som resurs: symposium 2015*. [Upplaga 1]. Stockholm: Liber.

Gessner, S. (2017). Teaching civic education in a migration global community: How can students with a migration background contribute to didactics and civic education theory?. *Journal of Social Science Education*, 16(2), 304–318. DOI: 10.2390/jsse-v16-i2-1603

Gibbons, P. (2010). *Stärk språket, stärk lärandet språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet*. Johanneshov: TPB.

Gröning, I. (2006). *Språk, interaktion och lärande i mångfaldens skola*. Uppsala: Institutionen för nordiska språk. Uppsala universitet

Hajer, M. (2015). *Introduktion till ett språkutvecklande arbetssätt i SO-ämnena* [Elektronisk resurs]

Hajer, M. & Meestringa, T., (2014). *Språkinriktad undervisning: en handbok*. (3 uppl.) Studentlitteratur: Lund.

Hägerdal, H. (2020). *Nordiska - på gång och på språng!*: Vänbok till Gunilla Bryman. HumaNetten, 44. Växjö: Linneuniversitet, 2020. Hämtad från: <https://open.lnu.se/index.php/hn/issue/view/159/75>

MacLeod, A.A.N. & Glaspey, A.M. (2022) Dynamic assessment of multilingual children's word learning. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 57, 822–851. Hämtad från: <https://doi-org.proxy.mau.se/10.1111/1460-6984.12723>

Paulsrud, B., Rosén, J., Straszer, B. & Wedin, Å. (2018). *Transspråkande i svenska utbildningssammanhang*. (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur.

Sellgren, M. (2011). Den dubbla uppgiften: Tvåspråkiga elever i skolans mellanår arbetar med förklarande genre i SO. *Licentiatuppsats*, Stockholms universitet, Stockholm. Hämtad från: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:445746/FULLTEXT01.pdf>

Simola, H. (2019). Styrning som stöttning: En etnografisk fallstudie om en högstadielärares didaktiska ledarskap som stödstruktur för språk- och kunskapsutveckling. *Licentiatuppsats*,

Mälardalens universitet, Västerås. Hämtad från: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1349994/FULLTEXT01.pdf>

Skolverket. (2012). Greppa språket. Stockholm: Skolverket. Hämtad från: <https://www.skolverket.se/download/18.49f081e1610d88750033a6/1518700869958/greppa-spr%C3%A5ket.pdf>

Skolverket (2022) Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/aktuella-forandringar-pa-grundskoleniva/andrade-laroplaner-och-kursplaner-hosten-2022>

Svensson, G. (2020). *Möjligheter och utmaningar: lärares uppfattningar av flerspråkighet och transspråkande*. HumaNetten, 45, 40–71.

Tabatabaei, R. (2019). Translanguaging in ESL classrooms in Sweden: from the students' point of view. Stockholms universitet, humanistiska fakulteten, engelska institutionen.

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wedin, Åsa (2008). Monologen som en resurs i klassrummet, *Pedagogisk forskning i Sverige*, 13:4, 241–256 Hämtad från: <http://oru.diva-portal.org/smash/get/diva2:211515/FULLTEXT01.pdf>

Wedin, Å. (2011). Klassrumsinteraktion i de tidiga skolåren [Elektronisk resurs] *flerspråkiga elever i skolans språkliga vardag*. Nordic Studies in Education. 31:3, 210–225
Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:oru:diva-19116>

Weisman, E. & Hansen, L. (2007) Strategies for Teaching Social Studies to English-Language Learners at the Elementary Level, *The Social Studies*, 98:5, 180-184, Hämtad från: DOI: 10.3200/TSSS.98.5.180-184

Bilagor

Intervjufrågor

Intervjufrågor

1. Berätta lite om ditt läraryrke, vad har du för utbildning och hur länge har du jobbat som lärare?
2. Berätta lite om klassen du undervisar i och vilken årskurs det är?
3. Finns det några andraspråkselever i klassen?
4. Har du sedan tidigare arbetat med andraspråkselever?
5. Kan du berätta hur du anpassar din undervisning utifrån ett andraspråksperspektiv? Vad anser du är den viktigaste punkten att tänka på när det kommer till undervisning för andraspråkselever i de samhällsorienterande ämnena?
6. Hur integrerar du olika arbetsmetoder i din undervisning för att stödja andraspråkselevens språkutveckling? (*följdfråga_- hur gynnas eleverna av detta?*)
7. Stöter du på några utmaningar/hinder i din SO-undervisning i så fall vilka?
8. Vilka hinder tror du man stöter på hos andraspråkselever under SO- undervisning
9. Hur arbetar du med ämnesbegreppet med eleverna då ämnes språkets anses vara en utmaning för andraspråkselever?
10. Tycker du att det finns någon skillnad mellan andraspråkselever och dem som har svenska som modersmål vad gäller förmågan att tillgodogöra sig SO-ämnena (dvs ämnesinnehållet och de ämnesspecifika begreppen)?

Emina Hadzajlic & Zerina Salihovic

Samtyckesblankett

LÄRANDE OCH SAMHÄLLE
INSTITUTION

Samtycke till medverkan i studentprojekt

Vårt namn är Emina och Zerina, som är två lärarstudenter från Malmö universitet och går vår sista termin av vår grundskolläraryt utbildning, inriktning årskurs F-3 med fördjupning i samhällsorienterande ämnen (SO). För närvarande arbetar vi på vårt examensarbete, vilket fokuserar att förstå SO-lärares upplevelse av hur det är att undervisa inom samhällsorienterade ämnen för andraspråkselever.

Datainsamlingen sker genom semi-strukturerade intervjuer, där vi undersöker hur lärare arbetar med andraspråkselever inom samhällsorienterande ämnen och vilket tillvägagångssätt som tillämpas i klassrummet. Varje intervju kommer att spelas in ljudmässigt. Vi garanterar sekretess och anonymitet för samtliga deltagare samt att dokumentation raderas efter godkännande examination. Intervjun beräknas ta ca 45 minuter, och du har rätt att avbryta när som helst. Vi är väldigt nyfikna på era strategier att arbeta med andraspråkselever. Har vi ditt samtycke?

Studentens underskrift och namnförtydligande

Kontaktuppgifter till studenterna:

Emina Hadzajlic

eminahadzajlic@hotmail.com

Underskrift:

Zerina Salihovic

salihovic.zerina@outlook.com

Underskrift:

Ansvarig handledare på Malmö universitet:

- Erik Alvstads

Kursansvarig på Malmö universitet:

- Robert Nilsson Mohammadi

Kontaktuppgifter Malmö universitet:

- www.mau.se
- 040-665 70 00